

Stanisław LUFT, *Medycyna pastoralna*, Warszawa: Wyd. Archidiecezji Warszawskiej 2002, ss. 296.

Wydawnictwo Archidiecezjalne Warszawskie oddało do rąk czytelników ciekawą i od dawna oczekiwaną pozycję książkową prof. dr hab. med. Stanisława Lufta pt. *Medycyna Pastoralna*. Dzieło to jest owocem wieloletniej praktyki i pracy dydaktycznej Profesora w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Stanowi ono swoiste kompendium syntetycznej wiedzy z zakresu kilku dziedzin nauki i praktyki z pogranicza medycyny ogólnej i teologii ogólnej, etyki i teologii pastoralnej, psychologii, higieny psychicznej, psychiatrii, ginekologii, bioetyki, transplantologii oraz innych nauk. Nie ma potrzeby przekonywania kogokolwiek o społecznym zapotrzebowaniu na ten podręcznik w środowisku polskim, gdzie od wielu już lat był oczekiwany. Jak dotychczas na rynku księgarskim nie pojawiła się tak wyczerpująca suma współczesnej wiedzy w zakresie omawianej problematyki.

Podręcznik *Medycyna Pastoralna* prof. St. Lufta zawiera wstęp, sześć rozdziałów, wykaz bibliografii do każdego omawianego problemu w poszczególnych rozdziałach. Autor w prawdzie dedykował swe dzieło kapłanom i przygotowującym się do kapłaństwa ale należy się spodziewać, że znajdzie ono wielu czytelników także spoza tego kręgu osób.

Rangę dzieła podnosi słowo wstępne ks. Prymasa Polski, Józefa kard. Glempa, który podkreślił nie tylko potrzebę takiego podręcznika, lecz także wskazał na pojawienie się zupełnie no-

wych, nieznanymi dotychczas problemów takich jak: sztuczne zapłodnienia, eutanazję, klonowanie, transplantację narządów, stanowiących nowe wyzwania i zadania dla duszpasterstwa.

We wstępie Autor podręcznika podaje krótką historię medycyny pastoralnej, nowej stosunkowo wiedzy wyrosłej z pracy duszpasterskiej i kontaktów interpersonalnych kapłana - duszpasterza w pracy nad człowiekiem, dla człowieka i z człowiekiem w różnych sytuacjach życiowych. Bez znajomości aspektów medycyny, anatomii, fizjologii, patologii, psychiatrii i psychologii działania duszpasterskie mogą okazać się mało efektywne, a mogą być nawet wręcz szkodliwe dla zdrowia psychicznego.

Medycyna pastoralna wyrosła z potrzeb współczesnego człowieka żyjącego w obliczu wielu zagrożeń cywilizacyjnych, dewiacji i liberalizacji postaw moralnych. Pierwsze podręczniki z tej dziedziny ukazały się już w pierwszej połowie XIX wieku (M. Macher, *Pastoralna wiedza dla duszpasterzy*, Augsburg 1843). Kolejne, coraz bardziej obszernie przewodniki ukazywały się w Niemczech, we Włoszech, w Polsce, i w innych krajach (A. Niedermeyer, 1949-1952, 6 tomów). W polskim piśmiennictwie specjalistycznym ukazało się również kilka opracowań medycyny pastoralnej, między innymi Józefa Pelczara - biskupa i świętego (1900), Juliana Czarnieckiego (1905), Pawła Gantkowskiego (1927), ks. Jana Mokrzyckiego (1960). W 1966 r. odbyło się w Łodzi ogólnopolskie spotkanie wykładowców medycyny pastoralnej pod przewodnictwem Karola Meissnera lekarza i benedyktyna. Obecnie, coraz częściej kontynuowane są tego rodzaju spotkania.

Pierwsze, międzynarodowe sympozjum poświęcone medycynie pastoralnej zorganizował dr med. Gottfried Roth, profesor medycyny pastoralnej w Wiedniu.

Miało ono miejsce w Heiligenkreutz k. Wiednia w 1983 roku w Opactwie Cystersów. Od wielu już lat medycyna pastoralna weszła do programu nauczania w Wyższych Seminarium Duchownych diecezjalnych i zakonnych. W Wyższym Metropolitalnym Seminarium Warszawskim medycyna pastoralna wykładana jest od 1957 roku. Zajęcia dydaktyczne z tej dziedziny prowadził i nadal prowadzi prof. St. Luft Autor prezentowanego dzieła. Autor mniejszej recenzji od 1961 r. prowadzi również zajęcia z medycyny i psychologii pastoralnej w Wyższym Seminarium Duchownym księży salwatorianów w Bagnie k. Wrocławia oraz w WSD w Grodnie (Białoruś).

Formalna i merytoryczna struktura opracowanych problemów ogólnie jest logiczna i metodologicznie poprawna. Dla większej zwartości i *ad melius esse* dzieła można by dokonać w kolejnych wydaniach niewielkich zmian, o czym niżej. Autor w Rozdz.2 obszernie omawia najpierw ogólne zagadnienia zdrowia i niektóre elementy psychopatologii. Wychodzi od pojęcia osobowości, następnie charakteryzuje niektóre zaburzenia psychiczne, w tym choroby psychiczne (psychozy), zespoły depresyjne, organiczne, różne typy nerwic, toksykomanie (alkoholizm, narkomania, palenie), homoseksualizm, pornografię itp. W tym rozdziale nowością w podręczniku są niewątpliwie szerzej omówione różne typy uzależnień od środków psychotropowych, i nie tylko, również od seksu (homoseksualizm, autoerotyzm), coraz częściej będące przedmiotem bolącej troski duszpasterzy. Również cenne są w podręczniku poszerzone i pogłębione refleksje Autora dotyczące pornografii, homoseksualizmu i masturbacji. Rozdział 2 jest nieproporcjonalny do innych rozdziałów, zawiera bowiem prawie połowę całego 6 rozdziałowego tekstu. Zbędne wydają się tu niektóre teorie psychologiczne (2.1.3), jak i refleksje Autora na temat analizy transakcyjnej (2.10, 1-5), bo omawiane są w programie studiów na psychologii. Niektóre z omawianych problemów w tym rozdziale niezbyt przystają do tytułu rozdziału, np. teorie osobowości, elementy psychoterapii, życie samotne kapłana. Rozdziały 3,4,5 stanowią istotną część podręcznika medycyny pastoralnej - zawierają bowiem duszpasterskie aspekty pracy z osobami chorymi, niepełnosprawnymi, zagadnienia higieny psychicznej w pracy duszpasterskiej. Logiczna kolejność tych rozdziałów wymagałaby ich przedstawienia: aktualny 3-ci rozdział jako 4-ty; 4-ty jako 5-ty, a 5-ty jako 3-ci. Należałoby wyjść od zdrowia ludzkiego, rozwoju osoby i zróżnicowania na płeć, ochronę poczętego dziecka, a potem duszpasterstwo chorych niepełnosprawnych, a na końcu o higienie w pracy duszpasterskiej.

Rozdział 5-ty zasługuje na szczególną uwagę w sytuacji zagrożeń płynących z pornografii, antykoncepcji, liberalizmu seksualnego, aborcji i szkodliwych skutków syndromu poaborcyjnego. Zawiera istotne momenty dla rozwoju osoby i kształtowania postaw ludzi wobec wartości życia. Jego miejsce powinno być w rozdziale 3. Treść rozdziału 5 zawiera bogaty materiał współczesnej wiedzy, cenny dla duszpasterstwa ogólnego, rodzinnego i specjalistycznego. W niektórych punktach może zbyt szczegółowy i drobiazgowy uważam go jednak za konieczny ze względu na szerzące się błędne ujęcia w różnych podręcznikach popularnych, nagminnie i nachalnie propagujących mity daleko odbiegające od zdrowego rozsądku i wartości chrześcijańskich. Księża, duszpasterze, kierownicy duchowni, spowiednicy powinni znać te problemy, aby roztropnie, mądrze kierować i pomagać małżeństwom, rodzinom rozwiązywać trudne problemy związane z przekazywaniem życia, obroną i ochroną poczętych dzieci. Bez rzetelnej wiedzy trudno będzie przeciwstawiać się nachalnej propagandzie liberalizmu seksualnego. Na ujemne skutki tego liberalizmu wskazują liczne ofiary - pacjenci naszej Poradni katolickiej w Warszawie.

Rozdział 6 stanowi oddzielny zestaw nowych problemów dotychczas prawie zupełnie pomijanych w medycynie pastoralnej. Uważam go za cenny wkład w polską medycynę pastoralną. Bardzo aktualna obecnie problematyka sztucznych zapłodnień, inżynieria genetyczna i klonowanie są przedmiotem ożywionych dyskusji, kontrowersyjnych poglądów często odbiegających od norm etycznych i postaw moralnych zgodnych z nauką Kościoła. Z przeszczepianiem narządów sprawa jest jeszcze bardziej skomplikowana. Transplantologia to jeszcze jedna nowa dziedzina nauki i praktyki z którą styka się duszpasterz. Szerokie możliwości w tej dziedzinie niosą również ze sobą ryzyko nadużyć. W tych skomplikowanych problemach ludzkiego życia Autor raz po raz odwołuje się do wypowiedzi Papieża Jana Pawła II i dokumentów Stolicy Apostolskiej.

W prezentowanym dziele Profesora Lufta, specjalisty w zakresie chorób wewnętrznych i reumatologii, na szczególną uwagę zasługuje bogaty i trafnie dobrany zestaw bibliografii, w tym dokumentów kościelnych, zamieszczanych po omówieniu poszczególnych problemów. Czytelnik może łatwo dotrzeć do interesującej go literatury przedmiotu.

Recenzowany podręcznik *Medycyna Pastoralna* Prof. dr hab. Stanisława Lufta zaszczyconego w 1990 roku odznaczeniem papieskim *Pro Ecclesia et Pontifice* zasługuje w pełni nie tylko na uznanie i na wprowadzenie go jako przewodnika do programu studiów w Wyższych Seminariach Duchownych, lecz godny jest polecenia i szerszej popularyzacji w środowiskach wychowawczych, medycznych, oświaty, jako lektura kształtująca postawy oparte na chrześcijańskiej wizji rozwoju osoby w kontekście wartości humanistycznych i ewangelicznych. Profesor St. Luft jest profesjonalistą wysokiej klasy. Należy dodać, że Autor recenzowanego dzieła jest członkiem Katolickiego Stowarzyszenia Lekarzy Polskich oraz autorem licznych publikacji z dziedziny diagnostyki, immunologii klinicznej i farmakoterapii.

Ks. Czesław CEKIERA SDS